Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 585

Wilno, dnia 7 stycznia 1932 r.

Treść numeru:

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

----ooo:0§0:ooo----

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

P r z e m ó w i e n i e P r e z y d e n t a S m e t o n y p r z e z r a d j o.

"Lietuvos Aidas" Nr.1 z dn.2.I.1932 r. zamieszcza tekst pr
mówienia, wygłoszonego w dn.1 stycznia przez radjo przez Prezydenta Smeto
nę na aktualne tematy polityczne. Przemówienie to podajemy w streszczen

Nie trudno zgadnąć, jakie są życzenia różnych warstw społe-
czeństwa litewskiego. Rolnicy pragnęliby zmniejszenia podatków rolny
i zaprzestania uciążliwego ściągania długów, pozatem zwyżki cen na p
dukty rolne, a zniżki płac robotników. Kupcy znów pragnęliby zwiększe-
nych obrotów, niepodwyższania ceł na towary zagraniczne, zwiększenia
i stanienia kredytów bankowych. Inne znów życzenia mają przemysłowcy,
urzędnicy, rzemieślnicy i t.d. Zachodzi wielka sprzeczność pomiędzy
różnemi temi życzeniami. Pisma wciąż komunikują o redukcji płac urzę
niczych w innych krajach. Na Litwie urzędnicy również nie otrzymali
dodatku świątecznego. Stąd niepokój i pogłoski o redukcji płac równi
na Litwie. Instytucje państwowe i społeczne również są zaniepokojone
czy otrzymają na swe potrzeby tyle środków, ile otrzymały w r.ub.

Gdyby skarb państwa napełniały dobre duchy, to z łatwości
możnaby zadowolnić wszystkich. Jednakże tak nie jest.

Doniosłą jest rzeczą utrzymanie wartości pieniądza. Rząd
przykłada do tego starań. Lit jak był, tak i pozostanie wartościowy
i budzący powszechne zaufanie. Pozatem rząd będzie w dalszym ciągu p
pierał rolnictwo, nie zapominając jednak i o przemyśle czy handlu,
udzielając im, w miarę możności, kredytów. Działalność instytucyj k
turalno-oświatowych, jak uniwersytetu czy teatru trwać będzie nadal.
Conajwyżej wypadnie się im nieco ograniczyć. O ile wynagrodzenie
pracowników nieco się zmniejszy, powetują to oni sobie na zniżce pr
duktów żywnościowych. Gospodarka państwowa nieco się zwęzi. Rzecz p
ta, osuszanie gruntów czy naprawa dróg będą trwały w dalszym ciągu,
lecz na mniejszą nieco skalę.

Troską rządu jest ogólny dobrobyt Litwy bez specjalnego wy-
różniania tej czy owej gałęzi. W porównaniu z innemi krajami, gdzie
setki tysięcy i miljony bezrobotnych żyje ze środków publicznych, g
niemal codzień leje się krew, na Litwie jest znacznie lepiej. Na Lit
wie wszyscy staranni i pracowici mogą znaleźć pracę, a przytem życ
jest spokojne. Jedna tylko myśl dręczy ogół litewski w dalszym ci
a mianowicie, że nie cała Litwa jest wolna, że Wileńszczyzna jest j
cze ujarzmiona. Jednak i ta myśl winna wzmacniać poczucie jedności n
rodu i zachęcać Litwinów do pracy.

W i c e - b u r m i s t r z K o w n a o a k t u a l n y c h p o t r z e b a c h m i a s t a.

"Lietuvos Aidas" Nr.2. z dn.4.I.1932 r. zamieszcza wywiad
z wice-burmistrzem Kowna Pikczylingisem w sprawie aktualnych potrzeb m
ta:

Przedewszystkiem zachodzi stanowcza potrzeba uregulowania
wytycznych finansowej działalności zarządu m.Kowna. Rozbudowa miast
jak również budowa kanalizacji i wodociągów obok intensywnego asfal-
towania ulic odbywały się w ostatnich dwóch latach w sposób bezpla-
nowy, oparty na krótkoterminowych kredytach. Tem się też tłumaczy,
z sumy 1.525.300 lt.przewidzianych na wydatki nadzwyczajne m.Kowna
w 1932 r.do dyspozycji burmistrza pozostaje jedynie 368.500 lt., pod-
czas, gdy reszta przeznaczona jest na pokrycie długów za prace już
konane. Obecnie wobec kryzysu światowego, który daje się już odczu
i na Litwie, długi takie z trudnością są prolongowane. W związku z
przy rozplanowaniu prac, należy uwzględnić konieczność płacenia dłu

z tytułu prac już wykonanych. Pamiętać również należy, że dalsze prace będą mogły być prowadzone tylko na podstawie dokładnej znajomości stanu finansowego, a mianowicie, czy samorząd będzie miał własne pieniądze, czy też uzyska kredyt, którego amortyzacja byłaby wyraźnie rozplanowana i dla samorządu wykonalna. W związku z tem wszystkiem, budżet samorządowy na 1932 r. ułożony został bardzo przezornie i niewiele nowych prac przewiduje.

Nie oznacza to jednak, aby samorząd zrzekł się inicjatywy w kierunku dalszego prowadzenia zarówno regulacji ulic, jak budowy domów, jak wreszcie wszystkich innych zadań. Obecnie inicjatywa ta musi się jednak wyrażać w inny sposób. Winne być mianowicie przejrzane i jak najpełnie wyzyskane wszystkie resursy finansowe miasta. Winne być ściśle określone możliwości kredytowe. Jedynie na podstawie takiego planu finansowego można się będzie jąć prac obszerniejszych. Przygotowywanie się do uporządkowania miasta na szeroką skalę musi się odbywać z całą intensywnością. Na faktyczną działalność samorządu wpływa poczęści okoliczność, że dotychczas niema burmistrza miasta. Aparat administracyjny winien być bowiem uzgadniany z linją wytyczną burmistrza.

W pierwszym rzędzie szukać należy środków dla podniesienia wydajności pracy pracowników stałych i kontraktowych samorządu miejskiego. Pod tym względem dają się zauważyć braki. Jak się zdaje, mianowany czasowo w grudniu r.ub. referent organizacji pracy będzie musiał piastować swój urząd stale, właśnie ze względu na potrzebę podniesienia wydajności tej pracy. Pozatem przewidziane też jest stworzenie stałego referatu, któryby miał na celu śledzenie za celowem wydawaniem pieniędzy samorządowych. Pozatem ważną jest rzeczą utrzymanie porządku zewnętrznego. Pod tym względem dużo jest jeszcze braków. Należy do nich np. brak czystości na ulicach bocznych zwłaszcza w okresie zimowym.

"Lietuvos Žinios" w sprawie metrykacji cywilnej.

"Lietuvos Žinios" Nr.296 z dn.30.XII.1931 r. Art.p.t."Gdzież ustawa o metrykacji cywilnej?" Streszczenie:

W początkach r.b. zaczęto bardzo głośno mówić o wprowadzeniu metrykacji cywilnej. Kierownicy Rady Państwa, a za nimi i "Lietuvos Aidas" zapewniali stanowczo, że w r.b. metrykacja cywilna będzie z pewnością wprowadzona. Tymczasem ustawy o metrykacji cywilnej po dziś dzień niema. Nikt też już o niej nie mówi, za wyjątkiem oczywiście tych, dla których stanowi ona żywotną kwestję. Istotnie metrykacja cywilna jest niezbędną potrzebą państwa. Żadne państwo kulturalne i legalnie zorganizowane nie obchodzi się bez metrykacji cywilnej. Przedewszystkiem wymaga metrykacji cywilnej sprawiedliwość państw względem tych, którzy metrykacji pragną, lub którzy nie mogą inaczej swych potrzeb uregulować. Pozatem w interesie państwa leży, by jak największa liczba obywateli była zadowolona z istniejącego stanu rzeczy. Nie mogą być zadowoleni ci, którzy minimalnych nawet praw nie mają. Zwłaszcza przykry jest przymus sumienia, z czego ani państwo ani Kościół żadnych korzyści nie odniesie. Dalej metrykacja cywilna jest potrzebna dla ograniczania ciasnego, ślepego fanatyzmu, który wywołuje wśród obywateli niepotrzebne spory, nienawiść i podkopuje kulturalne współżycie. Następnie, mimo braku metrykacji cywilnej rodziny, oparte na zasadach cywilnych, w dalszym ciągu są stwarzane. Takie rodziny są pod względem prawnym nielegalne. Z punktu widzenia prawnego więc, legalizacja rodzin stworzonych drogą cywilną, których liczba z roku na rok wzrasta jest konieczna. Zaznaczyć należy, że rodziny takie stwarzane są nietylko wśród t.zw. bezwyznaniowców, lecz i wśród tautininków i najlepszych chrześcijan. Wreszcie metrykacja cywilna potrzebna jest dla statystyki ruchu ludności, co jest nie mniej ważne. Wszystkie argumenty więc przemawiają za metrykacją cywilną. Przeciwko niej zaś niema żadnych argumentów.

K r o n i k a .

Krytyka Związku Wyzwolenia Wilna przez "Lietuvos Žinios". "Lietuvos Žinios" w Nr.296 poddają kolejnej ostrej krytyce działalność Związku Wyzwolenia Wilna. Ostatni "Lietuvos Žinios" z ubolewaniem podały fakt zmuszania urzędników do prenumeraty "Musų Vilnius". Prezes Związku Wyzw. Wilna Biržyszka stanął w obronie związku, twierdząc, że się urzędników nie zmusza, a tylko ich prosi. Zdaniem "Liet.Žin." prof.Biržyszka zapomina, że jest w położeniu naczelnika czy dyrektora urzędu, który nie odczuwa, że prośba zwierzchnika pod adresem podwładnego jest równoznaczna z nakazem. Interes pozostaje interesem. Stwierdzono to już na zjeździe Związku Wyz. Wilna, wypowiadając się przeciwko redaktorowi, który otrzymuje ministską płacę, a oprócz tego 7 do 8 tys.honorarjum za pisanie. "Musų Vilnius" wychodzi więc nie w celu wyzwolenia Wilna, a tylko w celu wyzwolenia kieszeni. Dlatego też korzystnem jest dla redaktora "Musų Vilnius" zyskiwać więcej prenumeratorów, a następnie "wyzwalać Wilno" w restauracjach syrakuzańskich, genueńskich i t.p.

Konferencja nauczycielstwa katolickiego. Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.296/, w dn.29 grudnia odbyła się w Kownie konferencja nauczycielstwa katolickiego na Litwie z udziałem 31 nauczycieli. Obradom konferencji przewodniczył biskup Reinis. Konferencja przyjęła rezolucje następujące: 1.prosić rząd za pośrednictwem Ministerstwa Oświaty, by zakazano debitu żółtej prasie bulwarowej, 2.prosić rząd, ażeby nie przenoszono nauczycieli z niewyraźnych powodów z miejsca na miejsce. W skład zarządu centralnego nauczycielstwa katolickiego weszli: Ruginis, Malinauskas, Grinius, Rynkunas i Urbonasówna.

Zjazd "Młodych Litwinów". Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.296/, w dn.29 grudnia odbył się w Kownie zjazd litewskiej młodzieży narodowej pod nazwą Związku "Młodej Litwy". W zjeździe wzięło udział przeszło 200 przedstawicieli. Związek "Młodej Litwy" istnieje już 4-ry lata. Założony został 18 grudnia 1927 r. W końcu 1928 r. związek liczył już 158 oddziałów. W 1929 r. stworzono 138 nowych oddziałów. w 1930 r. 147 nowych oddziałów, w 1931 r.114 oddziałów.

W związku z tym zjazdem pisze "Lietuvos Aidas" co następuj organizacja "Młodej Litwy" kroczy po drodze uświadomienia narodowego i jedności Litwinów. Organizacja ani formalnie ani zasadniczo nie może być polityczna, gdyż polityka wyrządza młodzieży wielką szkodę. Tem niemniej ideologja organizacji jest ideologją narodowców. Patronem "Młodej Litwy" jest prezydent Smetona, który zaszczycił zjazd swą obecnością i wygłosił odpowiednie przemówienie.

Kolejny głos dyrektora Radjostacji kowieńskiej o bolączkach kowieńskiego radja. "Lietuvos Aidas" /Nr.296/ zamieszcza odpowiedź dyrektora radjostacji kowieńskiej inż.Gajgalisa na zarzuty pod adresem kowieńskiego radja. Jeden z radjosłuchaczy zarzucał mianowicie na łamach "Lietuvos Aidasa" niedostateczną, powierzchowną modulację, defekty amplitudy i częstotliwości, gramofoniczną muzykę, której brak tonów niskich i górnych, a wreszcie wyciągał wniosek, że "każdy miłośnik muzyki mimowoli unika słuchania Kowna, a szuka stacji obcej zwłaszcza warszawskiej".

Że na Litwie jest wielu czcicieli Warszawy, która się natrętnie wdziera na Litwę przez eter, wątpić nie trzeba, lecz niepodobna też wyciągać wniosku, że każdy miłośnik muzyki na Litwie stał się słuchaczem Warszawy. Modulacja radjostacji kowieńskiej wbrew twierdzeniu owego krytyka nie jest powierzchowna, a przeciwnie zbyt głęboka. Zbyt słaba modulacja zadawalnia wprawdzie słuchaczy w Kownie, lecz nie dochodzi do słuchaczy z prowincji. Na zbyt mocnej modulacji znów cierpi czystość odbioru. W myśl rady owego krytyka powinnaby radjostacja kowieńska, żeby się nie dać przelicytować Warszawie, modulować nie głęboko. Jednakże kowieńska radjostacja zmuszona do konkurencji z radjostacją królewiecką i stokholmską o sile 75 kv., warszawską o sile 158 kv.o. moskiewską i leningradzą o sile 100 kv. nie może poświęcić czystości na rzecz sił , gdyż rozporządza zaledwie 3-ma kv.

S t u d e n c i L i t w i n i z a g r a n i c ą . Według informacyj "Vierteljahreshefte zur Statistik des Deutschen Reichs" w semestrze zimowym 1929/30 w niemieckich szkołach wyższych studjowało 221 osób z Litwy, w tej liczbie 175 mężczyzn i 46 kobiet.

Na ogólną ilość 221 osób, 80 osób pochodziło z kraju Kłajpedzkiego.

Ilość Litwinów studjujących w Berlinie wynosiła 91, w Królewcu - 54, Lipsku - 12, Darmstadzie - 8, München - 8, Dreznie - 7 i Frankfurcie nad Menem - 6.

Według rodzaju studjów obywatele litewscy, studjujący w Niemczech podzielili się następująco: medycyna - 26 osób, prawo - 25, ekonomja pol. - 15, spec.studja handlowe - 14, chemja - 13, językoznawstwo - 12, elektrotechnika - 11, teologja ewangeliczna - 11, budownictwo - 10, germanistyka - 10, historja - 10, hodowla trzody - 9, architektura - 8, inżynierja /maszynówka/ - 8, odontologja - 7.

Według informacyj "Annuaire Statistique" w r.1928-mym we Francji studjowało 342 studentów z Litwy, z czego 137 w Paryżu, 65 w Tuluzie, 37 w Nancy, 36 w Grenoble, 22 w Strasburgu, 15 w Montpellier.

W Łotwie, w uniwersytecie ryskim w semestrze jesiennym w 1929 r.studjowało 46 studentów z Litwy, z czego 15 weterynarję, 9-ciu matematykę, 4 agronomję, 4 - medycynę, 4 polityczną ekonomję i nauki społeczne, 3 filozofję i filologję, 3 mechanikę i 2 chemję.

P o w r ó t V o l d e m a r a s a . Jak podaje "Auszra" Nr.2, powrócił w tych dniach do Kowna z Francji Voldemaras. Zatrzymał się on w Kownie czasowo. Obrońcy Voldemarasa czynili starania w odpowiednich urzędach, by uzyskać dla Voldemarasa prawo zamieszkania w Kownie.Pozwolenie takie Voldemarasowi obiecano. Amnestja z 17 grudnia do Voldemarasa się nie stosowała. Sam Voldemaras po zakończeniu sprawy koron duńskich zamieszkać ma w Kownie i zająć się znalezieniem źródeł utrzymania. Voldemaras nie ma narazie konkretnych planów co do swego przyszłego ~~zatr~~udnienia.

N o w e p i s m o . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.1/, zacznie w tych dniach wychodzić nowe ilustrowane pismo tygodniowe o dużym formacie p.t."Bangos" /Fale/. Pismo to będzie zawierało wiele artykułów o radjo miejscowem. Wydawcą pisma będzie b.wydawca "Musų Rytojus" Antoni Brużas.

R e o r g a n i z a c j a p r o g r a m ó w r a d j o w y c h w K o w n i e .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.1/, dyrektor radjostacji państwowej w Kownie A.Sutkus oświadczył przedstawicielom prasy, że wzmocnienie radjostacji kowieńskiej jest rzeczą pierwszorzędnej wagi, gdyż w przeciwnym razie zamierzana reorganizacja programu nie osiągnie celu, zwłaszcza, że obecnie o wiele potężniejsze stacje sąsiednie, zwłaszcza polskie zagłuszają stację krajową. Dotychczas jednak nic konkretnego w kierunku wzmocnienia radjostacji się nie robi. Zajęto się obecnie reorganizacją programów radjowych. Na tematy ekonomiczne wygłaszać będą odczyty profesorowie uniwersytetu jak prof.Szalczius, prof.Jurgutis, Juodakis, Szimkus, pozatem ekonomiści jak P.Sutkus, Ragewiczius, Glemża, Tamoszajtis. Na tematy zdrowotne i medyczne mówić będą docent Blażys i Matulonis. Na tematy rolnicze: agronom Czikota, Rimkus, Pożelasówna, Starkusowa, Barkauskowa, Szliupasówna, i t.d., na tematy wychowania i pedagogiki: prof.Wabalas-Udajtis, inspektor szkolny Giedrius, docent Lazerson, Dinejka, dr.Jurgelonis, prof. Tamoszajtis. Z nauk przyrodniczych: prof.Iwanauskas, prof.Szi ickas, prof.Purenas, dr.Puodżiukinas, dyr.Elison. Z zakresu techniki prof. Kołupajło, prof.Szimkus, prof.Wasilauskas, inż.Kaulakis z nauk społecznych dr.J.Puryckis, prawnik Augulis, dr.Raulinajtis, Z geografji prof.Sleżewiczius, dr.Pakuckas, p.Szimkunas, prof.Kołupajło, p.Bendorawiczius. Z historji prof.Jonynas. Program rozrywkowy pozostanie bez zmian. Nadal się też będzie radjostacja troszczyła o sprawy językowe, angażując nowego lektora języka litewskiego docenta Salisa. Z języków obcych dojdzie język angielski, francuski lub niemiecki.Dział informacyjny zamierza się znacznie rozszerzyć. Już obecnie na informacje przeznacza się 45 minut. Będą wprowadzone specjalne godziny wojskowe. Gabinet Ministrów wkrótce uchwali prawdopodobnie ustawę o radjo.